

ที่ มท ๐๓๐๙.๘/๑๕๑

สำนักทะเบียนกลาง

ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ชักซ้อมการปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณา
ลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๕๓

เรียน นายทะเบียนจังหวัดกาญจนบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พะเยา
พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เลย ลำปาง ลำพูน สุโขทัย สุพรรณบุรี และอุทัยธานี

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคล
บนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๕๓

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้รับทราบปัญหาของสำนักทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติ
ในการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคล
ในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังมี
ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทำให้การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักการของระเบียบ
สำนักทะเบียนกลางฉบับนี้ที่ต้องการแก้ไขปัญหาลงรายการสถานะบุคคลและสัญชาติของชาวไทยภูเขาและบุคคลที่อาศัย
อยู่บนพื้นที่สูงของประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลในสถานการณ์ไม่ปกติ (Irregular persons) จำเป็นต้อง
ใช้ข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่ไม่อาจมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับบุคคลในสถานการณ์ปกติ หรือ regular persons ได้

ดังนั้น จึงเห็นควรแจ้งชักซ้อมความเข้าใจเพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น
ทุกแห่งในพื้นที่ ๒๐ จังหวัด ที่ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคล
ในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลใช้บังคับ ถือเป็นปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทย
ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฉบับนี้ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. บุคคลที่จะขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ตามระเบียบนี้ ได้แก่

(๑) ชาวไทยภูเขา ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของประเทศไทยที่อาศัยหรือเคยอาศัยทำกิน
อยู่บนพื้นที่สูงในประเทศไทย ประกอบด้วย ๙ ชาติพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน อาข่า ลahu ลีซู ลัวะ ขมุ
และมลาบรี และ

(๒) กลุ่มชนอื่น ๆ ที่อาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูงซึ่งรัฐบาลไม่มีนโยบายดูแลหรือแก้ไข
ปัญหาสิทธิและสถานะบุคคลเป็นการเฉพาะ

สำหรับบุคคลบนพื้นที่สูงและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ที่รัฐบาลมีนโยบาย
แก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิและสถานะบุคคลไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จะต้องดำเนินการตามนโยบายหรือ
มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ เช่น กลุ่มอดีตทหารจีนคณะชาติ จีนฮ่ออพยพ ไทยลื้อ ไทยใหญ่ ชาวเขา
ที่ไม่ใช่ชาวไทยภูเขา ๙ ชาติพันธุ์ เป็นต้น ถ้าเป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ แต่ถ้าเป็นผู้ที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่อาจมีขึ้นในอนาคต

/๒. บุคคล...

๒. บุคคลตามข้อ ๑ (๑) และ (๒) จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ไม่ว่าจะเป็นการมีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสายโลหิต หรือหลักดินแดน โดยให้สันนิษฐานว่าบุคคลที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย (เกิดก่อนจะมีการบังคับใช้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕) ส่วนบุคคลที่เกิดหลังวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ จะต้องมีความสัมพันธ์ที่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติกำหนด เช่น บุคคลที่เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ (เกิดก่อนพระราชบัญญัติสัญชาติ ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ) ถ้าบิดาหรือมารดาของผู้เป็นชาวไทยภูเขา ๙ ชาติพันธุ์ และเกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด เป็นต้น สำหรับบุคคลที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทย จะต้องมียุติบัตรตามข้อเท็จจริงหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยนั้นอาจจะยังไม่ได้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน พ.ร.๑๔ ก็ได้ แต่จะต้องสามารถพิสูจน์ให้นายทะเบียนเชื่อได้ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทยตามที่กฎหมายกำหนด เช่น บุคคลที่เกิดต่างประเทศก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ โดยมีบิดาเป็นชาวไทยภูเขาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ (ถ้าเกิดก่อนวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) หรือมาตรา ๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ (ถ้าเกิดระหว่างวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๘) เป็นต้น

๓. พยานหลักฐานประกอบคำร้องขอลงรายการสัญชาติไทย

(๑) หลักฐานการเกิด สำหรับผู้ยื่นคำร้องที่เกิดในประเทศไทย เช่น สูติบัตร หนังสือรับรองการเกิด พ.ร.๒๐/๑ หนังสือรับรองสถานที่เกิดที่นายอำเภอออกให้ หนังสือรับรองการเกิดตามความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่ออกให้โดยสถานพยาบาลที่บุคคลนั้นคลอดซึ่งลงชื่อรับรองโดยหัวหน้าสถานพยาบาลนั้น หรือพยานบุคคลที่รู้เห็นการเกิด เช่น ผู้ทำคลอด หรือผู้ที่รับรู้เหตุการณ์เกี่ยวกับการเกิดของผู้ยื่นคำร้อง และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างน่าเชื่อถือ เป็นต้น ส่วนผู้ยื่นคำร้องที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทย ถ้ามีหลักฐานการเกิดให้ยื่น หรือแสดงต่อนายทะเบียนที่รับคำร้องด้วย

(๒) ทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อย หรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน และบัตรประจำตัวที่นายทะเบียนออกให้ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง ส่วนกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นชาวไทยภูเขา ๙ ชาติพันธุ์ ถ้ามีเอกสารดังกล่าวก็ให้ยื่นหรือแสดงต่อนายทะเบียนที่รับคำร้องด้วย

(๓) พยานเอกสาร พยานบุคคล หรือวัตถุพยาน ที่สามารถรับรองการมีสัญชาติไทยของผู้ยื่นคำร้อง โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาขอลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนี้

(๓.๑) พยานเอกสารตามข้อ ๑๒ หมายถึงเอกสารที่ทางราชการออกให้ และเอกสารต่าง ๆ ที่มีใช้ของส่วนราชการ โดยเอกสารนั้นมีข้อเท็จจริงซึ่งสามารถพิสูจน์เงื่อนไขแห่งความมีสัญชาติไทยของผู้ยื่นคำร้องได้ ซึ่งอาจเป็นพยานโดยตรง กล่าวคือ เป็นเอกสารที่แสดงให้นายทะเบียนเห็นข้อเท็จจริงได้โดยตรงว่าผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือพยานแวดล้อมกรณีก็ได้ ซึ่งเป็นพยานเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราว หรือข้อเท็จจริงข้างเคียงหรือรอบ ๆ ข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นเอกสารที่ไม่ได้ชี้ชัด แต่สามารถทำให้เกิดการอนุมานได้ว่าผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย เช่น จดหมายหรือบันทึก เล่าเรื่อง รูปภาพ เป็นต้น

(๓.๒) พยานบุคคลตามข้อ ๑๓ หมายถึงบุคคลที่น่าเชื่อถือที่สามารถให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งการได้สัญชาติไทยของผู้ยื่นคำร้องโดยไม่จำเป็นต้องเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลสัญชาติไทย โดยพยานบุคคลอาจเป็นพยานโดยตรงหรือพยานแวดล้อมกรณีก็ได้

/ (๓.๓) วัตถุพยาน...

(๓.๓) วัตถุประสงค์ตามข้อ ๑๔ หมายถึงสิ่งของใด ๆ ที่ผู้ยื่นคำร้องอ้างอิงเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงบางประการที่ทำให้ตนมีสัญชาติไทย โดยพยานวัตถุนั้นต้องสามารถแสดงข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์ได้ เช่น การอ้างเหรียญที่ระลึกของเขาเพื่อพิสูจน์การอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่ดั้งเดิม เป็นต้น

๔. สำหรับกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้สูงอายุที่อ้างว่าเกิดในประเทศไทยแต่ไม่มีหรือไม่สามารถแสดงเอกสารการเกิดได้ ให้ใช้การสอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ยื่นคำร้องได้เป็นอย่างดี จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ คน และพยานแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เช่น ทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้านตามโครงการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ (ทร.ชช.) ฯลฯ หรือหากไม่สามารถหาพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวกับในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ เนื่องจากพยานบุคคลดังกล่าวได้เสียชีวิตไปแล้ว หรือมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ไม่สามารถให้ถ้อยคำได้ดังเช่นบุคคลปกติทั่วไป เป็นต้น ให้นายทะเบียนใช้การพิสูจน์โดยการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานบอกเล่า ที่ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ โดยพยานบอกเล่าดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุก็ได้ อย่างไรก็ตามโดยสภาพของพยานบอกเล่าย่อมมีโอกาสคลาดเคลื่อนจากความจริงได้ง่าย จึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักไม่มั่นคง นายทะเบียนจึงต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังและต้องมีการชั่งน้ำหนักพยานว่ามีความน่าเชื่อถือและมีความสมเหตุสมผลในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด โดยไม่ควรเชื่อพยานบอกเล่านั้นเพียงอย่างเดียว เว้นแต่มีเหตุผลอันหนักแน่นหรือมีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานอื่นประกอบให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย เช่น การมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลานานตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมา มีความกลมกลืนกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของผู้ยื่นคำร้อง ภาษาพูดที่ใช้ข้อมูลวันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด และสถานที่อันเป็นภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยในวัยเด็กของผู้ยื่นคำร้องกับข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยของชาติพันธุ์ของผู้ยื่นคำร้องว่าเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ใด ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดใด และมีการอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกหรือไม่อย่างไร โดยอาจใช้กระบวนการประชาคมหมู่บ้านหรือการรับรองโดยคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อรับรองข้อเท็จจริงดังกล่าว แล้วจึงพิจารณาน้ำหนักความน่าเชื่อถือและความสมเหตุสมผลว่าผู้ยื่นคำร้องเกิดในประเทศไทยตามที่กล่าวอ้างได้หรือไม่ ตามแนวทางของคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ คดีหมายเลขดำที่ อ.๖๒๘/๒๕๔๙ คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒๓๒/๒๕๕๕ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ระหว่างนางสาส์ อุ่มจันทร์ กับพวก (ผู้ฟ้องคดี) กับนายอำเภอตาลสม (ผู้ถูกฟ้องคดี) ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นเป็น Irregular persons หรือคนที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป จึงไม่อาจใช้แนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปได้ทุกเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่าด้วยการปฏิบัติต่อบุคคลในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่กล่าวถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ วัย สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด ห้ามการลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น หรืออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) ที่กล่าวถึงการดำเนินการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ การประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย เป็นต้น

/๕. สำหรับ...

๕. สำหรับกรณีทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ที่จัดทำขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีรายการที่เจ้าของข้อมูลทะเบียนประวัติแจ้งว่าเป็นรายการที่ไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะรายการดังกล่าวจะสอดคล้องหรือแตกต่างกับรายการเดียวกันที่ปรากฏในเอกสารที่จัดทำโดยส่วนราชการอื่นก็ตาม เช่น รายการสถานที่เกิดในทะเบียนประวัติระบุว่า “เกิดพม่า” ซึ่งตรงกับรายการที่ระบุไว้ในทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้านตามโครงการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขา ของกรมประชาสงเคราะห์ (ทร.ชช.) แต่เจ้าของข้อมูลอ้างว่าตนเกิดในประเทศไทย เป็นต้น กรณีเช่นนี้จะแก้ไขได้หรือไม่ อย่างไร เกี่ยวกับเรื่องนี้ สำนักทะเบียนกลางได้แจ้งเวียนให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ทราบหลายครั้งแล้วว่าทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นเอกสารทะเบียนราษฎร ถ้าข้อความที่เขียนหรือบันทึกในเอกสารดังกล่าวมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับความเป็นจริง ไม่ว่าจะป็นรายการใด นายทะเบียนสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ เว้นแต่ข้อความที่ผิดพลาดหรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริงนั้นเกิดจากการกระทำโดยเจตนาทุจริต โดยการแก้ไขให้นายทะเบียนปฏิบัติตามข้อ ๑๑๕ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับกรณีที่ผู้ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการไม่มีเอกสารราชการที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับรายการที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้นายทะเบียนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายเรียกสอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือและอาจใช้พยานเอกสารอื่น และวัตถุพยาน เพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความเหมาะสม โดยพยานบุคคล พยานเอกสาร และวัตถุพยานดังกล่าวสามารถเป็นได้ทั้งที่เป็นประจักษ์พยานและพยานแวดล้อมดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลางที่แจ้งแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ไว้ก่อนหนังสือฉบับนี้ ถ้ามีข้อความหรือสาระสำคัญที่ขัดหรือแย้งกับหนังสือฉบับนี้ ให้ใช้หนังสือฉบับนี้แทน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรชัชชัย สัมพันธ์รัตน์)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนสัญชาติและการทะเบียนฯ

โทร ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๒๐

โทรสาร ๐ ๒๗๐๖ ๙๒๑๖